

WORKSHOP OM SAMTYCKE OCH SEKRETESS

INOM DET
FAMILJECENTRERADE ARBETET

Göteborgs
Stad

SYFTE med workshopen

- Information om sekretess och sekretessbrytande regler
- Implementera informationsblanketten i kombination med samtyckesblankett västbus
- Diskutera personalens ansvar för familjens rättigheter och vikten av familjens delaktighet i sin egen vård/insats
- Diskutera gränsdragningsfrågor
- Diskutera rutiner/former för sekretessarbete mellan FCA-aktörer

UPPLÄGG

- **DEL 1**
 - Gemensam kunskapsbas
- **DEL 2**
 - Varför är detta viktigt?
- **DEL 3**
 - Workshop
- **Del 4**
 - Rutiner framåt

FCA som förhållnings- och arbetsätt

**I alla
insatser**

**Barnet i
fokus**

**Stöd till
viktiga
vuxna**

**Frågan har
kommit
rätt**

**Där
familjerna
är**

Samverkan

Varför familjecentrerat ARBETE?

- Mervärde för familjer och professionella
- Tidig upptäckt / tidig insats
 - Preventiva paradoxen
 - Minskat lidande för barnet och familjen
 - Vid fungerande samverkan – effektivare verksamheter
 - Samhällsekonomisk vinst

DEL 1

Gemensam kunskap om sekretess

Sekretess kan ibland upplevas som ett hinder för samverkan. Om vi istället ser sekretessen som en uppmaning att kroka arm med familjen och med samverkanspartners är detta helt i linje med det familjecentrerade arbetssättet. Det är dock viktigt att vi alla har god **kunskap** om vilka regler vi lyder under för att möjliggöra så korrekta bedömningar och goda avvägningar som möjligt. Vi behöver också ha ett levande **samtal** om hur vi skall förhålla oss om sekretessen upplevs som ett hinder.

Våra lagar

- Sekretessbestämmelserna för myndigheter finns i Offentlighets- och sekretesslagen, OSL
- Tystnadsplikt för privat verksamhet regleras i 6 kap. 12-16 §§ i patientsäkerhetslagen, PSL.
- Även om reglerna ser olika ut för allmän och enskild verksamhet ska det i princip inte vara någon skillnad på integritetsskyddet.

Regler av intresse för sekretess och tystnadsplikt finns också i socialtjänstlagen, patientdatalagen och brottsbalken.

Sekretessbrytande regler - EX

- **Då vårdnadshavare gett samtycke**
- **Anmälnings- och rapporteringsskyldigheter**
 - Misstanke om barn som far illa (14 kap 1 § socialtjänstlagen)
 - Missförhållanden (Lex Sarah, Lex Maria)
 - Allvarliga brott (Brottsbalken 23 kap. 6 §)
 - Misstanke om brott mot minderårig (ex könsstympling)
- **Vårdnadshavares rätt till insyn**

Vad händer om vi bryter sekretessen olovligen?

- 20 kap. 1 § brottsbalken (BrB) Tjänstefel böter eller fängelse i högst två år
- 20 kap. 3 § BrB Brott mot tystnadsplikten böter eller fängelse i högst ett år
- 4 kap. 9 c § BrB Dataintrång böter eller fängelse i högst två år
- JO – tillsyn av myndigheter och myndighetsanställda
- Kritik från IVO – anmälan till åtal (7 kap. 29 § patientsäkerhetslagen)
- Arbetsrättslig påföljd (arbetsgivaren) löneavdrag, varning, avskedande

DEL 2

OM MAKT OCH ANSVAR

OM FAMILJENS DELAKTIGHET OCH
SAMVERKAN

Makt – några relevanta exempel

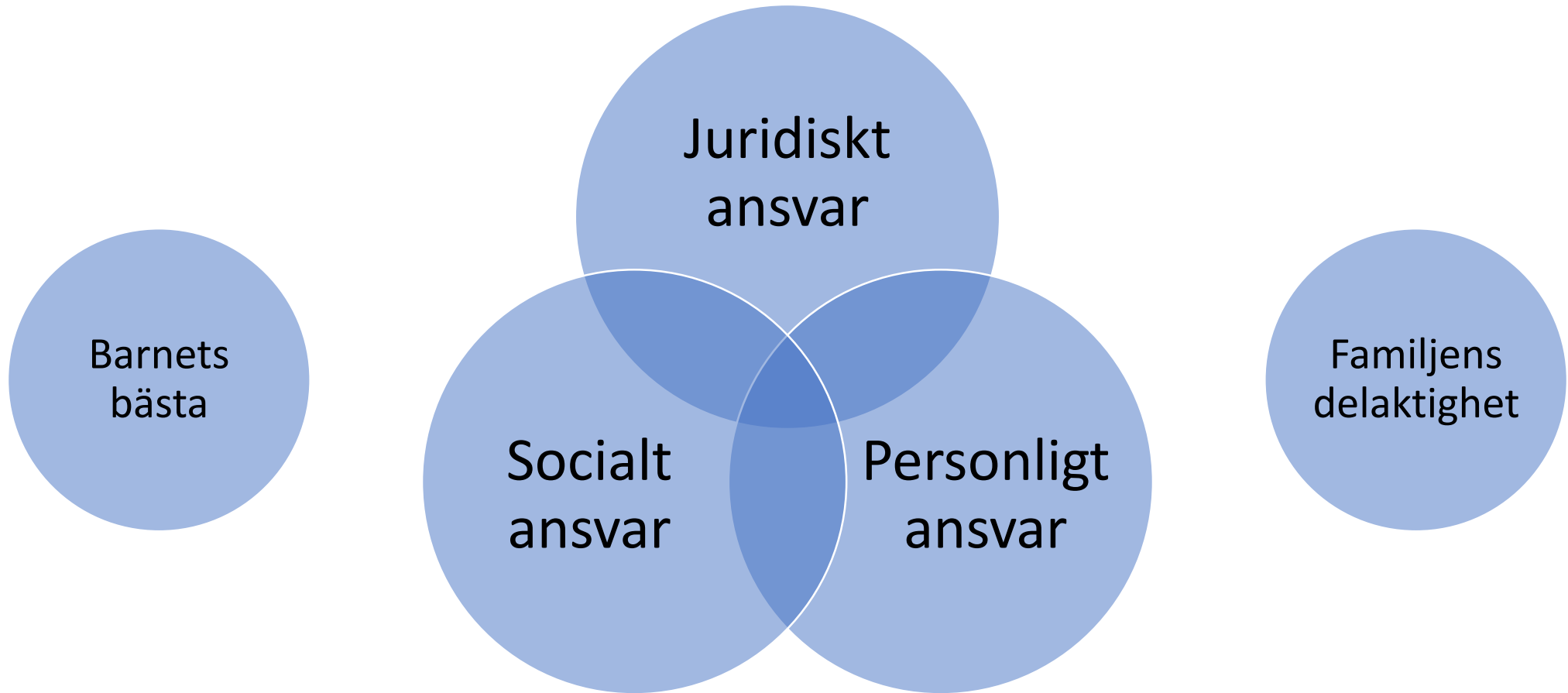
- Faktamakt - Personen har faktakunskaper, som den beroende saknar
- Färdighetsmakt - Personen har färdigheter som den beroende saknar
- Nätverksmakt - Personen har ett socialt eller professionellt nätverk, som denne kan vända sig till för stöd

"With great power comes great responsibility"

Citat: Spiderman

Ansvar

SAMVERKAN

SEKRETESS

SAMTYCKE

Familjens delaktighet

”Om jag vill lyckas med att föra en människa mot ett bestämt mål måste jag först finna henne där hon är och börja just där. Den som inte kan det lurar sig själv när hon tror att hon kan hjälpa andra. För att hjälpa någon måste jag visserligen förstå mer än hon gör, men först och främst förstå det hon förstår. Om jag inte kan det hjälper det inte om jag kan och vet mera. Vill jag ändå visa hur mycket jag kan, så beror det på att jag är fåfäng och högmodig och vill egentligen bli beundrad av den andra istället för att hjälpa henne. All äkta hjälpsamhet börjar med ödmjukhet inför den jag vill hjälpa och därmed måste jag förstå att detta med att hjälpa inte är att härska utan att tjäna. Kan jag inte detta kan jag heller inte hjälpa någon.”

Kierkegaard

Vad riskerar vi om vi bryter sekretessen olovligen?

- Familjens förtroende och tilltro till den planerade insatsen / till dig
- Familjens förtroende för kommande insatser oavsett
- Familjens tilltro till sin egenförmåga (self-efficacy) och självbestämmande
- Familjen historia bärs vidare av andra – förändringspotential hämmas. ”Dömd på förhand”
- Samverkan – att försätta en kollega/samverkanspartner i en situation där de vet mer än man skall veta (etik)

VARFÖR ÄR VI IBLAND BENÄGNA ATT TUMMA PÅ SEKRETESSEN UTAN SAMTYCKE?

- Organisatoriska faktorer
 - Okunskap i verksamheten
 - Avsaknad av rutiner och forum för diskussion
- Personliga faktorer
 - För barnets bästa
 - Skapar relationer mellan professionella – ökad samverkan kollegor emellan
 - Relationerna till kollegor viktigare i det vardagliga arbetet
 - Det är skönt att få dela med sig av det svåra
 - Vill förklara varför man inte lyckats
 - Vill inte att familjen skall behöva berätta samma sak en gång till
 - Oro för att göra anmälan
 - Triggat egna obehagliga känslor

FAMILJENS DELAKTIGHET

ATT SKAPA RELATION,
ATT SKAPA TILLIT
ATT HA ETT GEMENSAMT MÅL

SAMTYCKE

Samtycke till vad? Betona frivillighet

Verktyg

- Eftersträva samtycke (informera och motivera)
- Diskutera aidentifierat
- SIP-möte / Västbusmöte
- Använda eller skapa former eller forum för dialog och utbyte

Västbus

Samverkan för barn och ungas bästa

Datum för upprättande: _____
Egen anteckning, t ex kod _____

Samtycke till informationsutbyte enligt Västbus riktlinjer

För att berörda verksamheter inom kommun och region på bästa sätt ska kunna samverka kring barnet/den unge, samtycker jag härmed till att dessa får utbyta information utan hinder av sekretess. Samtycket gäller under det Västbusarbete som nu påbörjas. Västbusarbetet kan exempelvis handla om kontakter per telefon, nätverksmöten och vid upprättandet av en SIP (samordnad individuell plan). Samtycket gäller bara information som är viktig för att de samverkande verksamheterna på bästa sätt skall kunna hjälpa mitt barn.

Barnet/den unge			
Namn		Personnummer	
Adress		Telefonnummer	
Namnteckning (om den unge fyllt 13 år)			
Förälder/Vårdnadshavare			
Namn		Personnummer	
Adress		Telefonnummer	
Datum och underskrift		Datum och underskrift	
Samtycke inhämtat av			
Namn		Funktion/verksamhet	
Kontaktuppgifter			
Samtycket återkallas/upphör/omprövas			
Datum			

Samtycket ska förvaras som en sekretesshandling.

Familjecentralen XX
Information till vårdnadshavare

Familjecentralen är en mötesplats där du och din familj kan träffa andra barn och föräldrar. Här arbetar olika verksamheter tillsammans; barnmorskor från barnmorskemottagning, specialtalspsykiatriker från barnhälsovården, sjuksköterskor från socialhjälpsten och pedagoger från öppen förskola.

Hos oss på familjecentralen ska du känna att du kommit rätt med dina frågor. Att olika professioner samverkar med barnets bästa i fokus genom att stärka hela familjen ger mer värde för barnet och familjen. Tillsammans har vi målet att ge ditt barn en god start i livet.

Vi som samverkar på familjecentralen omfattas av olika sekretessbestämmelser. Grunden för samtlig personals tystnadsplikt är densamma. Det innebär att information om din familjs förhållanden inte förs vidare inom familjecentralen utan ditt samtycke.

www.goteborg.se

Bilaga 3

Ny SIP
Uppföljning

SIP - Samordnad individuell plan

En plan som samlar dina behov, insatser och kontaktpersoner på ett ställe. Vi fyller i och följer upp planen tillsammans. Du har kvar planen hemma hos dig.

Saknas det plats i dokumentet, skriv i separat dokument eller på löst papper.

Planen tillhör	
Namn	Personnummer
Telefon	Adress
Ort	Datum, idag skriver vi planen

Kallade och inbjudna			
Namn	Funktion/relation/verksamhet	Kontaktuppgifter	Deltog ☐

VERKTYG

DEL 3

Workshop

- Ni kommer nu få en rad exempel på situationer där sekretessfrågan kan komma att påverka era bedömningar och handlingar. Det finns inget uppenbart rätt eller fel.
- Fundera över ansvarsfrågan, familjens delaktighet och vägar till samtycke.
- Om ni behöver använd följande problemlösningstrategi för att finna vägar vidare för att hjälpa barnet/familjen och er själva.

PROBLEMLÖSNINGSSTRATEGI

1. VAD ÄR PROBLEMET?

- Utgör sekretessen ett hinder? Varför skulle man vilja bryta sekretessen? Vad hindrar? Hur påverkar ansvarsdelarna (juridiskt, socialt, personligt)?

2. BRAINSTORMING

- Förslag och idéer på lösningar för att hjälpa barnet / familjerna vidare, utan att olovligen bryta mot sekretessen (eller bryta den om sekretessbrytande regler finns)

3. GÅ IGENOM DE OLIKA FÖRSLAGEN

- Gå igenom för- och nackdelar med varje förslag

PROBLEMLÖSNINGSSTRATEGI forts

4. VÄLJ ETT AV FÖRSLAGEN

- Välj och skriv ned den lösning ni i gruppen tror mest på

5. KAN VI ANVÄNDA OSS AV DENNA LÖSNING I VÅRT FORTSATTA ARBETE?

Fortsatt arbete med sekretess

Att ha sekretess behöver inte utgöra ett hinder i det familjecentrerade arbetssättet. Det är dock viktigt att vi alla har god kunskap om vilka regler vi lyder under för att möjliggöra så korrekta bedömningar och goda avvägningar som möjligt. Vi behöver också ha ett levande samtal om hur vi skall förhålla oss om sekretessen upplevs som ett hinder.

Det är viktigt att man har former för kontakt, forum, rutiner och förhållningssätt som är väl kända av alla medarbetare.

Handlingsplan

- VAD HAR VI FÖR TYDLIGA FORUM (KONTAKTMÖJLIGHETER) DÄR VI HAR MÖJLIGHET ATT TALA OM FAMILJER, DÄR SEKRETSSFRÅGAN KAN BLI AKTUELL?
 - Ex barnhälsoteam, västbusarbete, elevhälsoteam, överföring mellan olika verksamheter (ex BHV till elevhälsan)
- VILKA OTYDLIGA FORUM HAR VI?
- BEHÖVER VI SKAPA RUTINER FÖR SEKRETESSARBETET?

Källor:

Carl E. Olivestam, Håkan Thorsén - Etik och människans livsvillkor

Håkan Thorsén - Människosyn och etik

Workshop konstruerad av Ebba-Lisa Eckerdal

Synpunkter på materialet tas tacksamt emot:

Karin Böttinger
Koordinator för det familjecentrerade arbete
Norra Hisingen
karin.bottinger@norrahisingen.goteborg.se